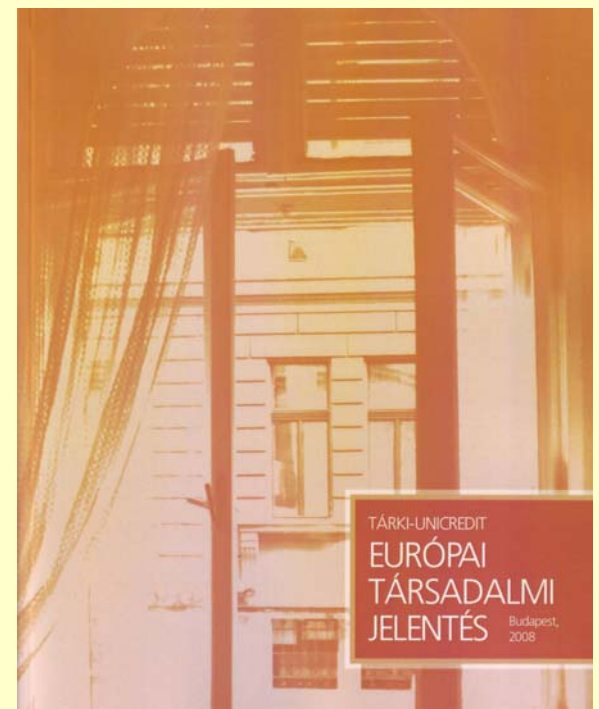

EURÓPAI TÁRSADALMI JELENTÉS

2008

SAJTÓBEMUTATÓ

2008. március 28.

Cél: átfogó képet adni a kibővült Európai Unió társadalmi folyamatairól

Adatok: Eurostat EU-SILC és más európai statisztikai források

Ambíció: társadalompolitikai fókuszú nyomon követő jelentések a jövőben is

Tartalomjegyzék 2008:

Demográfiai folyamatok (Gábos András-Kopasz Mariann)

Foglalkoztatottság (Horváth Hedvig)

Jövedelem eloszlás (Medgyesi Márton)

Lakáshelyzet és anyagi életkörülmények (Bernát Anikó-Fábián Zoltán)

Sajátosságok:

Össz-európai szemlélet

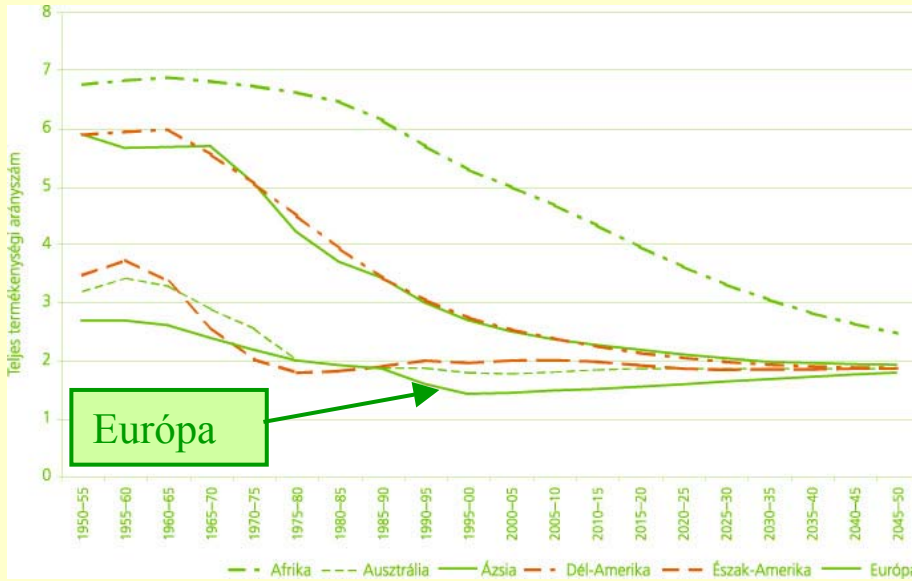
Újfajta indikátorok

Társadalompolitikai következtetések

I. DEMOGRÁFIAI FOLYAMATOK AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Gábos András – Kopasz Marianna

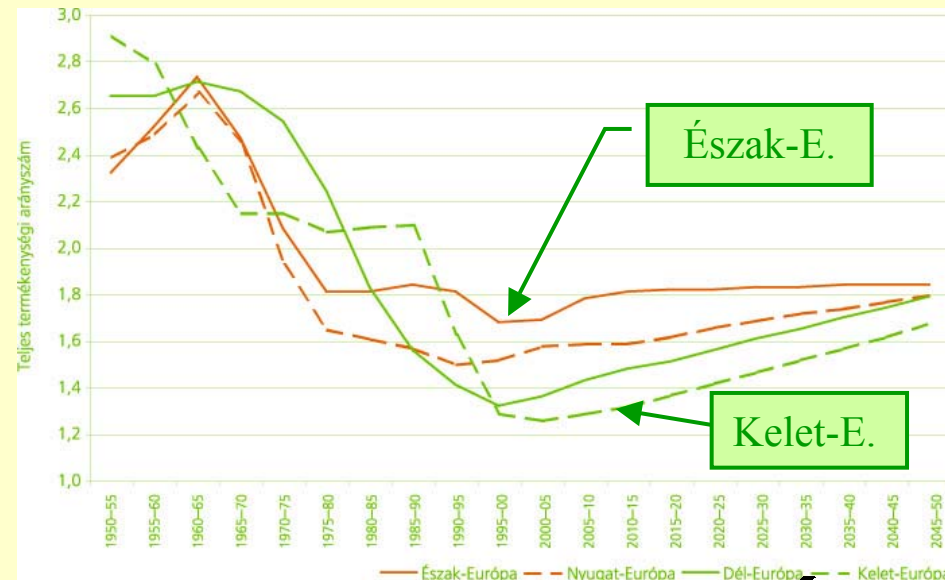
1. Fő demográfiai trendek az Európai Unióban: Termékenység

- 1960-tól: mindenhol csökkenés
 - 2005, Európa: TTA 1,4
 - 2050-ig: kontinensek közötti konvergencia: a TTA 2,0 értéke körül

Forrás: ENSZ

-1950-1995/2000: erőteljes csökkenés
 -2005:
 - legmagasabb: Észak-E. (1,7)
 - legalacsonyabb: Kelet-E. (1,3)
 -2050-ig: enyhe emelkedés
 -régiók közötti konvergencia a TTA 1,6-1,8 között

1. Fő demográfiai trendek az Európai Unióban: Halandóság

Férfiak:

- EU-15: 76,4 év; EU-10: 70,1 év
- legmagasabb: SE, mediterrán o.
- legalacsonyabb: balti o., HU
- 2050-ig: javulás és kiegyenlítő trendek

Forrás: Eurostat

Nők:

- EU-15: 82,2 év; EU-10: 78,3 év
- legmagasabb: SE, mediterrán o.
- legalacsonyabb: balti o., HU
- 2050-ig: javulás és kiegyenlítő trendek

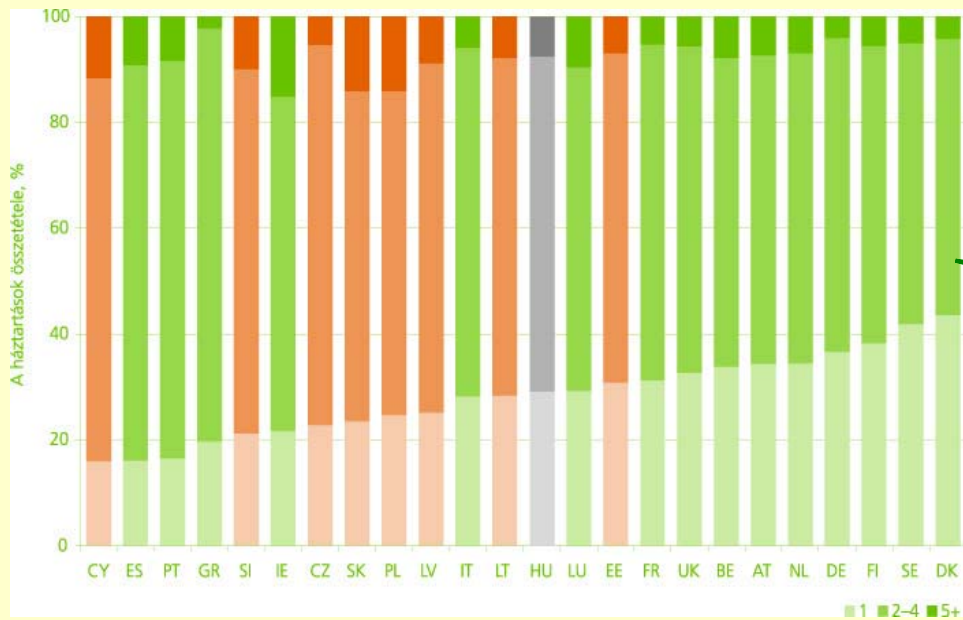

2. Társadalmi következmények

- Munkaerőpiac
  - 2004-2011: nő a munkaképes korú népesség és a foglalkoztatási ráta
  - 2012-2017: a foglalkoztatás növekedése ellensúlyozza a munkaképes korú népesség fogyását
  - Forrása: nők és idős korúak bővülő foglalkoztatása
  - 2017 után: várhatóan csökken a foglalkoztatottak összlétszáma
- Termelékenység és gazdasági növekedés
  - A GDP növekedés lassulása: 2004-2010: 2,4%, 2031-2050: 1,2%
  - A növekedés fő forrásává a termelékenységnövekedés válik
- Jóléti kiadások (nyugdíj, egészségügy, tartós ápolás)
  - A kiadásnövekedés tetőzése 2020 és 2040 között várható
  - Eurozóna: a közkiadások 4 százalékpontos növekedése 2050-ig

A demográfiai változások közvetítői: (1)

Háztartáslétszám

Átlagos háztartáslétszám
 -1960: 3,2 fő
 -2001: 2,4 fő

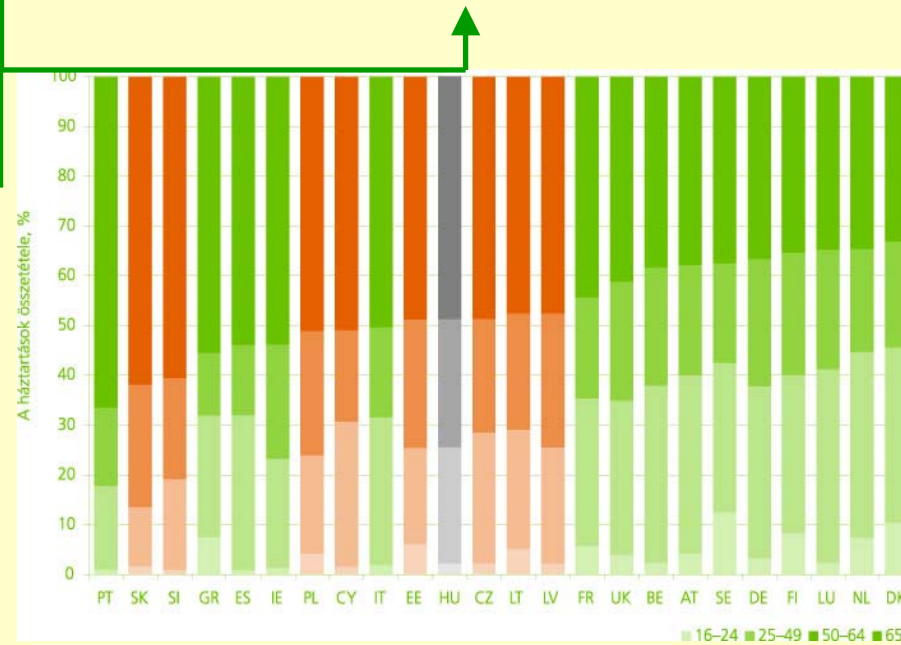
aránya 16-43 százalék között szóródik

aránya 16%-ról (1960) 28%-ra nőtt (2001)

Az EU-ban az egyszemélyes háztartások

50-78 százalékát nők alkotják

33-67 százalékban idősek háztartásai

Forrás: EU-SILC

A demográfiai változások közvetítői: (2)

Együtt (nem) élő generációk

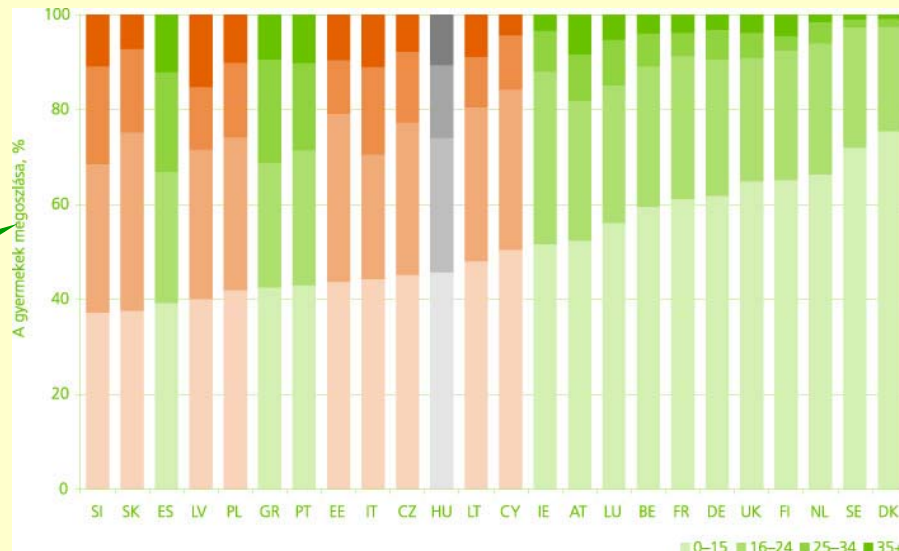
Az egygenerációs háztartások aránya 40-70%

Forrás: EU-SILC

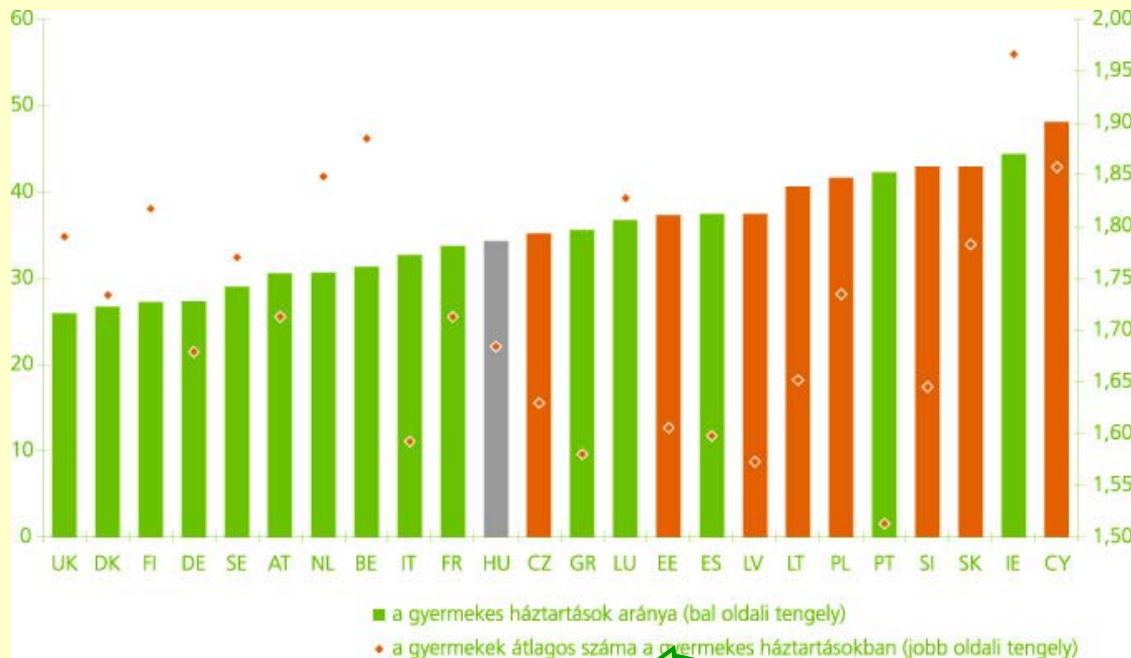
A háromgenerációs háztartások aránya sehol nem haladja meg a 10%-ot

Az egygenerációs háztartások tagjai lényegesen idősebbek, mint a többgenerációsoké

A szüleikkel együtt élő, 16 év feletti gyermekek aránya az új tagállamokban és a mediterrán országokban a legmagasabb

A demográfiai változások közvetítői (3): Gyermekes háztartások

A gyermekes háztartások aránya:
 - 25-45% között változik
 - legmagasabb: EU-10, IE, PT
 - legalacsonyabb: északi o., UK, DE

A „pár 1-2 gyermekkel” típus dominál, együttesen a gyermekes családok 62%-át alkotják

Forrás: EU-SILC

Az átlagos gyermekszám
 - 1,5 és 2,0 között alakul
 - legmagasabb: IE, FI, Benelux államok
 - legalacsonyabb: balti és mediterrán országok

Az átlagos gyermekszám ott a legmagasabb, ahol a gyermekes háztartások aránya nagyon magas vagy nagyon alacsony

4. Háztartások relatív jövedelmi helyzete

- A növekvő súlyú egyszemélyes háztartások helyzete rosszabb az átlagosnál, különösen az idős nőké
- A legjobb helyzetben a 2-4 fős háztartások vannak
- A férfiak mindenhol jobb helyzetben vannak, mint a nők
- Az egyszülős háztartások mindenhol lényegesen az átlag alatt vannak
- A kétszülős háztartások helyzete a gyermekszámmal romlik
- Forrás: EU-SILC, 2004

II. MUNKAERŐ-PIACI HELYZETKÉP

Horváth Hedvig

1. Az aktivitásban, a foglalkoztatottságban és a munkanélküliségben megfigyelhető folyamatok a vizsgált 24 országban, 1995-2006-ig
2. Aktivitási és foglalkoztatottsági esély becslése egyéni adatokon a 24 országban, 2005-ben: a nem, a kor, a munkapiaci tapasztalat és az iskolai végzettség hatásának vizsgálata
3. A háztartások és egyének munkaintenzitása a 24 országban, 2005-ben:
  - Munka nélkül maradt háztartásban élők aránya
  - Háztartási szintű, munkaintenzitást mérő Laeken-indikátor
  - Munkaórahányad becslése egyéni adatokon: a nem, a kor, a munkapiaci tapasztalat, az iskolai végzettség és a háztartástípus hatásának vizsgálata
4. Iskolázottsági és iskolázottsági egyenlőtlenségi mutatók és kapcsolatuk a munkapiaci aggregátumokkal a 24 országban, 2005-ben

Fontosabb tapasztalatok: aktivitási minták

- A nők aktivitási és foglalkoztatottsági esélyei alacsonyabbak.
- Magyarországon a nemek közti különbség a legalacsonyabbak közé tartozik.
- Átlagosnál idősebb munkavállaló aktivitási és foglalkoztatottsági esélyei az új tagállamokban számottevően alacsonyabbak.
- Munkaerő-tartalékot elsősorban a nők és a 55-64 éves korosztály jelentenek (az új tagállamokban és Magyarországon is)
- Magas az iskolai végzettség, főként a diploma aktivitási és foglalkoztatottsági esélyre gyakorolt hatása. Ez a hatás Magyarországon a legmagasabbak közé tartozik.

Fontosabb tapasztalatok: foglalkoztatottság és háztartások

- Az új tagállamok többségében és a mediterrán országokban relatíve kevesebb az olyan háztartás, ahol minden munkaképes korú dolgozik.
- Magyarország: jelentős különbségek a foglalkoztatottság háztartások közötti eloszlásában (viszonylag sok az olyan háztartás, ahol minden munkaképes korú dolgozik, vagy ahol senki sem dolgozik).

Fontosabb tapasztalatok: iskolázottság és munkapiac

- Két egyensúly: Az alacsony iskolázottsági egyenlőtlenségek általában magas foglalkoztatottsággal, a magas iskolázottsági egyenlőtlenségek általában alacsony foglalkoztatottsággal járnak együtt.
- Az új tagállamok többsége külön csoportot alkot: alacsony iskolázottsági egyenlőtlenségek* mellett alacsony foglalkoztatottság. Az oktatás segítségével a jó egyensúly felé kell törekedni!

*Az alacsony iskolázottsági egyenlőtlenségek az egyenlőbb, de átlagosan valamelyest alacsonyabb iskolai végzettségnek köszönhetők.

III. A JÖVEDELMEK ELOSZLÁSA

Medgyesi Márton

Jövedelemegyenlőtlenségek mértéke Európában

Ország-sorrend Gini-együttható alapján:

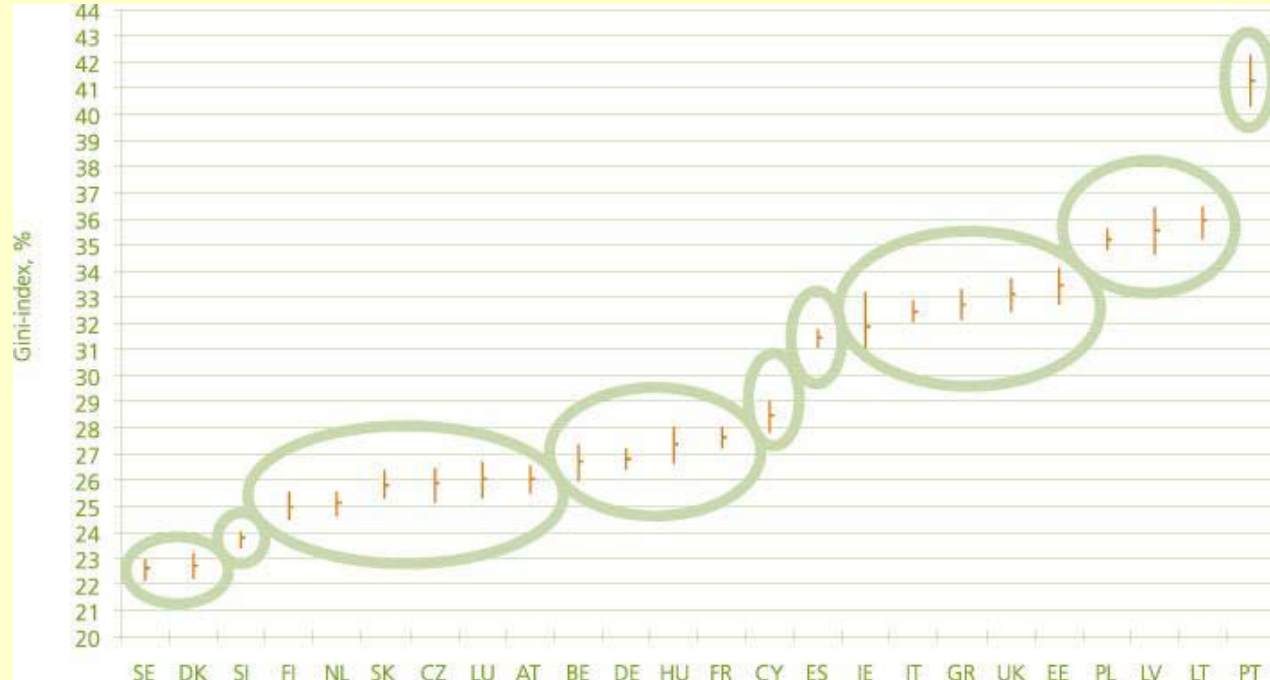
Magas egyenlőtlenség (Gini>30%):

Portugália (41%), balti államok, dél-európai országok, angolszász országok, Lengyelország.

Közepes egyenlőtlenség (25%<Gini<30%):

nyugat-európai országok, Finnország, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Ciprus

Alacsony egyenlőtlenség (Gini<25%): Svédország, Dánia és Szlovénia

Országok közötti egyenlőtlenségek

A volt szocialista országok alkotják a legalacsonyabb átlagjövedelmű országok csoportját.

Ezekben az országokban a legfelső tized él azon az életszínvonalon, amely a fejlett nyugat-európai országok esetében a középosztályt jellemzi.

Luxemburgban több, mint ötszöröse az átlagjövedelem, mint a legalacsonyabb életszínvonalú országban.

Jövedelemeloszlás Európában

Az egyenlőtlenségek meghatározói

Módszertan: egyenlőtlenségek

tényezőkre bontása

Életkor (>5%): Észak-Európa és CY

Iskolai végzettség (>15%):

mediterrán

országok (PT, CY, GR),

volt szocialista országok

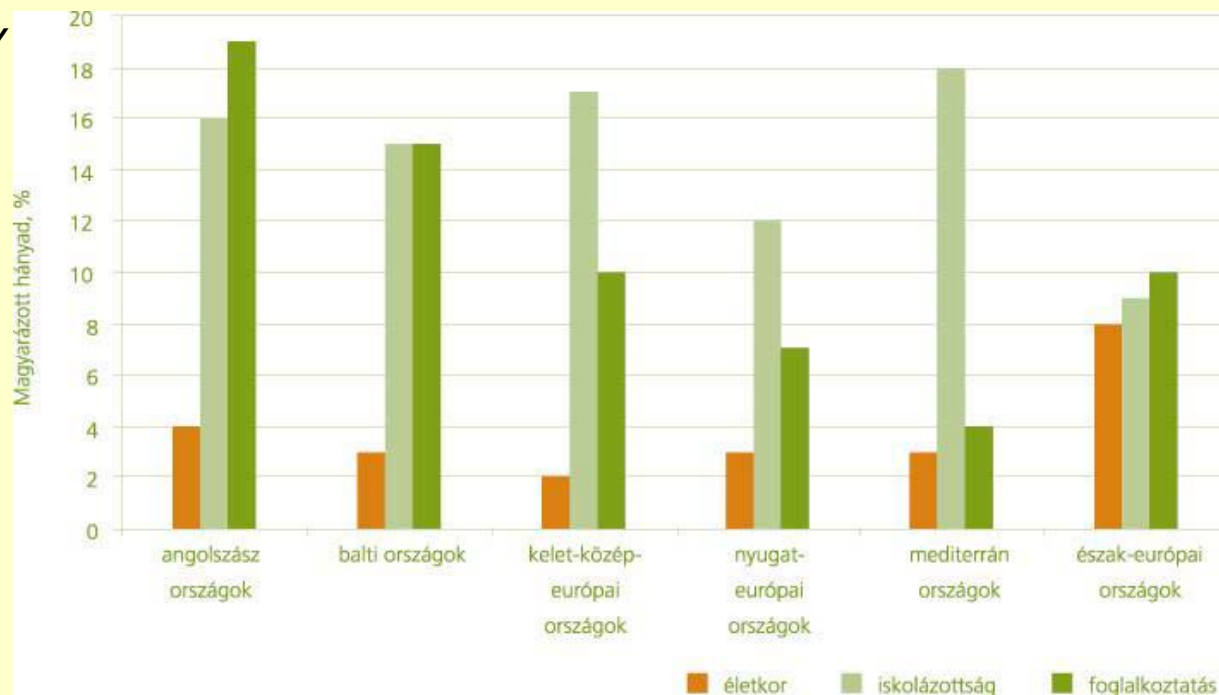
(HU, LT, SI, PL), LU, IE

Foglalkoztatás (>10%):

balti és angolszász

országok,

FI, DK, BE, CZ

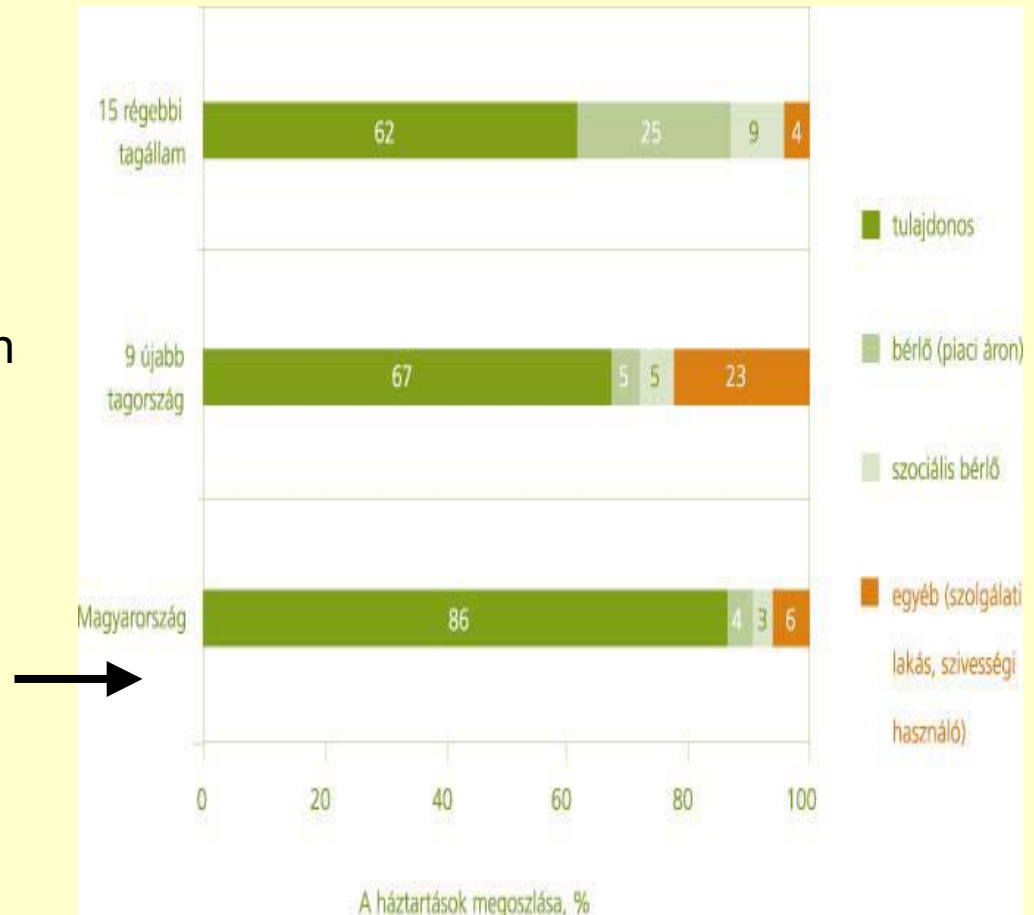
IV. LAKÁSKÖRÜLMÉNYEK, VAGYONI HELYZET

Fábián Zoltán - Bernát Anikó

Lakáskörülmények (1)

Magyarország
kiemelkedik az EU-ból

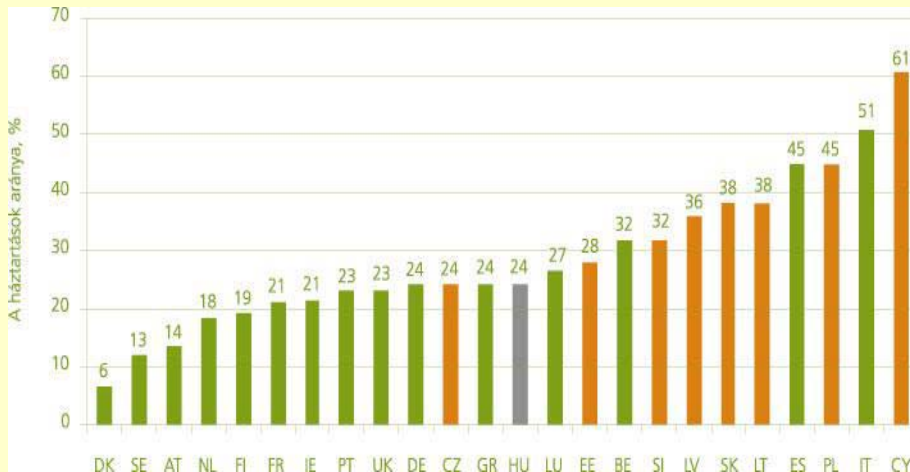
- a lakástípusok tekintetében az önálló családi házak magas arányával (56%)
- A lakásukat tulajdonlók magas arányával (86%) szemben a 9 új országgal (67%) és a 15 régi tagállammal (62%)

Lakáskörülmények – lakhatási integráció (2)

megfizethetőség:

a lakásfenntartás költségeit tekintve a magyarok az európai mezőny közepén – második felében találhatók

lakásminőség:

Mo. az EU-országok többségéhez képest kedvezőtlen helyzetben van, pl. a háztartások harmada él olyan lakásban, házban, amelyben valamilyen szerkezeti hiba van

méret/zsúfoltság:

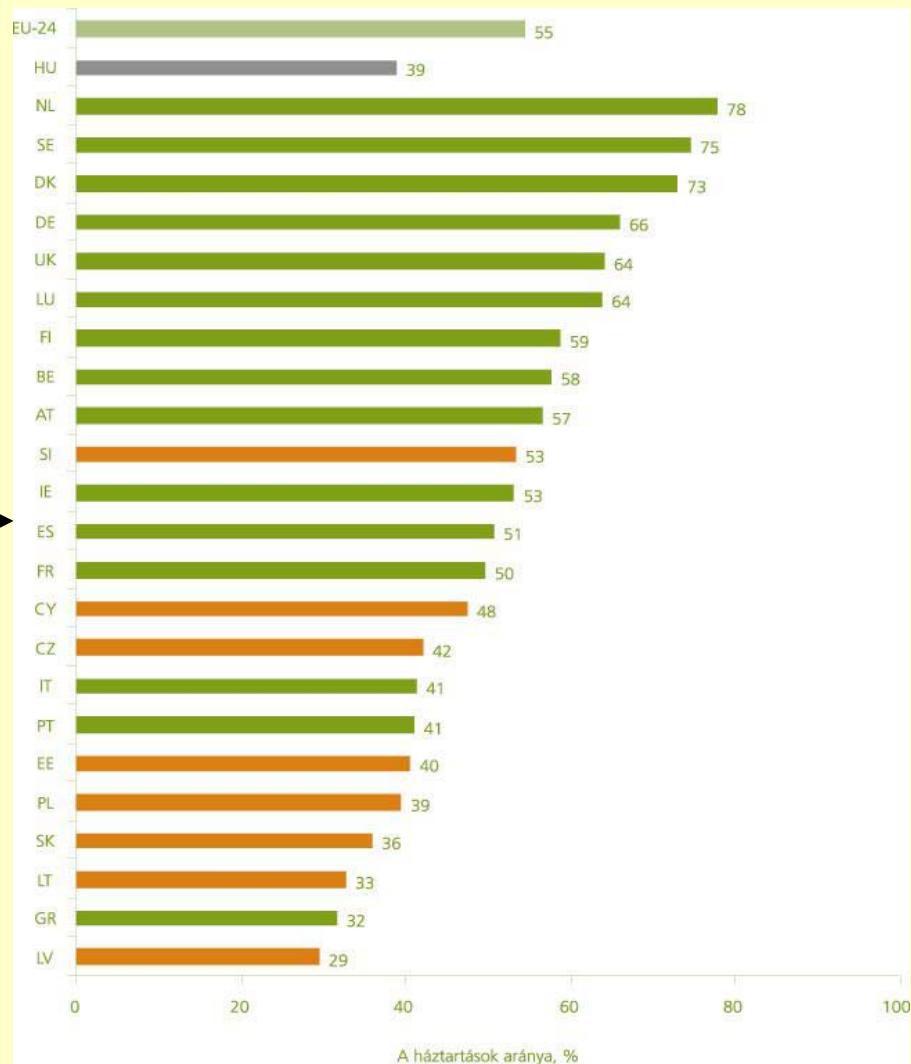
Az átlagos lakószobaszámot tekintve Magyarország (2,54) elmarad mind a 2004-ben csatlakozott államok átlagától (2,76), mind pedig a régebbi tagországokra jellemző értéktől (3,84), de a laksűrűség tekintetében Mo. jobban áll, mint a régi és új tagállamok átlagosan: Hazánkban az egy főre jutó átlagos lakószobaszám 1,3, szemben a vizsgált 24 ország 1,9-es átlagával.

Lakhatási integráció

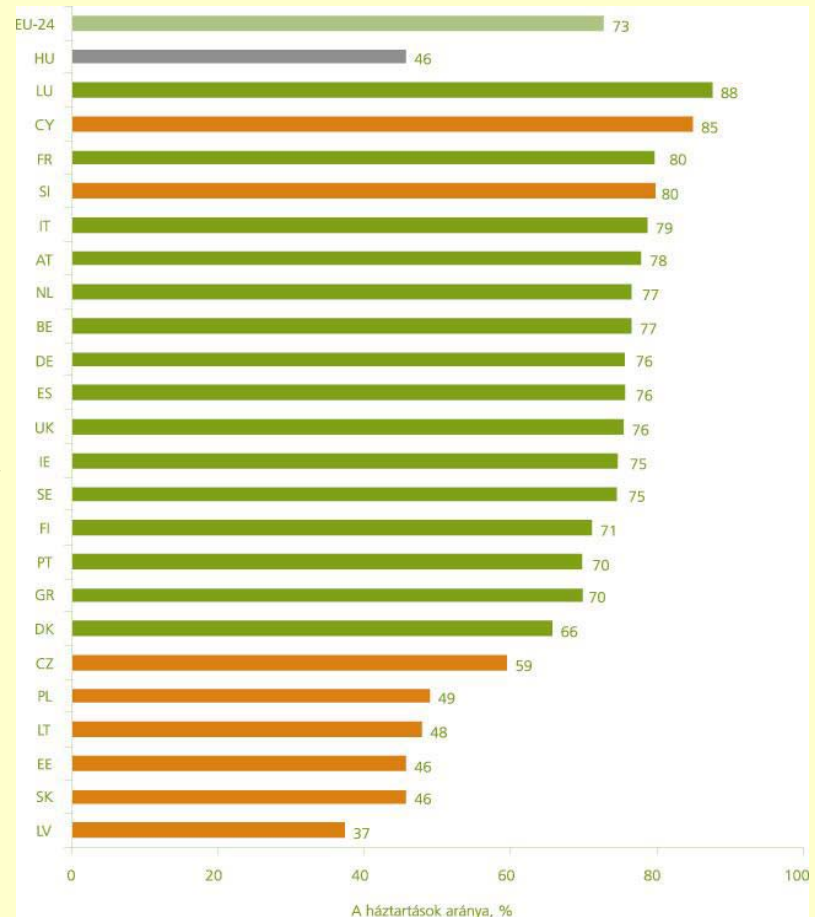
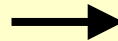
Vagyoni helyzet – tartós fogyasztás cikkek (1)

- A vagyoni helyzet minimális szintje = széles körben elterjedt tartós fogyasztási cikkek megléte – de ez nemcsak a szegénységet mutathatja, hanem értékválasztásból is fakadhat
- Az európai és a magyar háztartások szinte mindegyikében megtalálhatóak az olyan alapvető tartós fogyasztási cikkek, mint a színes televízió, a mosógép és a telefon, de számítógép csak minden második európai háztartásban van (55%), míg nálunk csak a háztartások 39%-ában

Vagyoni helyzet – tartós fogyasztás cikkek (2)

- A motorizáció terén Magyarország lemaradása jelentős: az autóval rendelkező háztartások arányában az európai mezőny alsó harmadában vagyunk...
- ...és az EU-n belül mi használunk a legkisebb arányban autót a szárazföldi közlekedés során

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMÜKET

WWW.TARKI.HU